

Omladinske skupštine za razvoj zajednice

Sadržaj

Uvod	
Šta je omladinska skupština?.....	3
Ko može biti član?.....	3
Gde postoje omladinske skupštine?.....	3
Predlozi omladinskih skupština za promene 2005.....	4
Projekti omladinskih skupština.....	9
Radni letnji sastanak 2005.....	11
Kako se ja mogu uključiti kao član?.....	12
Kako ja mogu da podržim omladinske skupštine?.....	12

Uvod

Ovaj će vas dokument voditi kroz omladinske skupštine. Šta su omladinske skupštine, šta mi radimo, ko je uključen i kako možete da nam se priključite.

U njemu takođe možete naći naše preporuke za bolje smernice za mlade na Kosovu, i doprinos koji smo mi dali putem svojih projekata.

Ako ste vi mlada osoba, pročitajte ovo, i ako vam se sviđa i želeli bi ste da se uključite da bi ste život učiniti boljim, dođite i pridružite se omladinskim skupštinama. Mi ćemo to uraditi.

Ako ste vi lokalni funkcioner ili pripadnik neke zajednice, pročitajte ovo, razmislite o tome i pomozite nam.

Šta je Omladinska skupština?

Omladinske skupštine su nevladine, nepolitičke simulacije (rada) skupština opština na Kosovu. One obuhvataju po 20-30 mladih ljudi iz svake opštine, koji učestvuju u simulaciji rada i funkcionisanja skupština opština. Ima preko 300 članova iz redova albanske, srpske, bošnjačke, aškalijske, romske, turske i hrvatske zajednice na Kosovu. Mi se sastajemo da razgovaramo o pitanjima koja su bitna i interesuju nas i našu zajednicu, radimo sa predstavnicima lokalnih vlasti na ovim pitanjima, pohađamo kurseve iz različitih oblasti/tema, dajemo preporuke o pitanjima koja su vrlo bitna za omladinu na Kosovu (o ovome možete naći na strani br. 4) i onda sprovodimo projekte koji se odnose na ta pitanjima.

Ko se može uključiti?

Omladinske skupštine su otvorene za sve mlade ljude koji idu u srednju školu. One počinju selekciju zainteresovanih učesnika na početku svake godine, ali je to procedura koja se odigrava svo vreme. Glavni kriterijum za sve učesnike jeste da su posvećeni i žele da poboljšaju svoju zajednicu.

Gde se nalaze omladinske skupštine?

Omladinske skupštine su formirane u trinaest opština na Kosovu. Omladinske skupštine postoje u sledećim opštinama:

Dragaš - DR	Mitrovica - MI
Gnjilane - GN	Podujevo - PJ
Kačanik - KA	Priština - PR
Kamenica - KK	Orahovac - RH
Leposavić - LE	Prizren - PZ
Lipljan - LI	Suva Reka - SR
Vučitrn - VU	

Omladinske skupštine Preporuke za promene u 2005. godini

Mi, omladinske skupštine na Kosovu, utvrdili smo 7 najvećih problema sa kojima se kosovska omladina danas suočava. Ovi problemi su: nezaposlenost, slabi međuetnički odnosi, nedostatak prostora namenjenog za mlade, nedostatak konsultacija/savetovanja sa omladinom u organima gde se donose odluke, nizak standard i ograničene mogućnosti za obrazovanje mladih, zagađenje životne sredine i rani brakovi.

Ovde se detaljnije navode problemi mladih, uzroci ovih problema, posledice kao i predlozi rešenja sa ciljem kako bi se ova situacija popravila.

Nezaposlenost

Prvo i najurgentnije pitanje koje nas pogađa danas jeste nemogućnost zapošljavanja na Kosovu. Nepostojanjem razumnih mogućnosti za redovno, valjano i legalno zaposlenje, izbor nam je sveden na zanemarljiv broj poželjnih mogućnosti: odlazak sa Kosova za nekolicinu srećnika kojima se ukaže prilika, ropski poslovi, koji ne mogu da iskoriste i unaprede naše kvalifikacije, i bavljenje kriminalom. Sve ove tri mogućnosti imaju ogroman negativan uticaj na Kosovo uopšte.

Mi smo utvrdili 6 načina da se ova situacija poboljša, a koji ne koštaju mnogo.

◇ **MPNT i kosovska privreda** treba da sarađuju da bi obezbedili mogućnost sticanja radnog iskustva u toku leta za sve one koji su za to zainteresovani. Ovo bi imalo izuzetno povoljan efekat, kako za preduzeća tako i za učenike. Preduzeća bi dobila mogućnost da dobiju neke od najbistrijih i najboljih i predstave im svoj rad, sa mogućnošću budućeg zaposlenja za one koji su se dobro pokazali, odnosno koji su dobro radili. Učenici bi svoju stručnu spremu upotpunili stečenim odgovarajućim radnim iskustvom.

◇ **Privremene institucije samouprave (PIS) i Evropska unija (EU)** treba da uključe kosovsku omladinu u sve radne grupe čiji je cilj rad na rešavanju problema nezaposlenosti, a da bi se osiguralo da se brige mladih adekvatno predstavljaju kroz preporuke i predloge ovih radnih grupa.

◇ **Misija Ujedinjenih nacija na Kosovu (UNMIK) i PIS** moraju promeniti carinski zakon kojim bi se podsticala lokalna proizvodnja umesto uvoza proizvoda.

◊ **Opštinski biroi za zapošljavanje** trebaju obezbediti više kurseva na temu pisanja biografija, tehnika intervjuisanja za zaposlenje, konkurisanja za radna mesta.

◊ **Kosovska preduzeća** treba da oglašavaju radna mesta u novinama i časopisima za mlade.

◊ **Kosovska policija (KPS) i opštinski sudovi** moraju da reagovati na slučajeve zloupotrebe dece kao radne snage i da obezbede ispravan tretman mladih radnika na Kosovu.

Međuetnički odnosi

Drugi hitan problem kosovske omladine predstavlja situacija sa međuetničkim odnosima na Kosovu, koji još uvek čak nisu ni na najosnovnijem nivou funkcionisanja. Ovo potiče od direktnih ili indirektnih pritiska iz društva u kojem mnogi se članovi porodica, prijatelji i pripadnici zajednica ulivaju osećaj straha i protivljenja koji sprečava kako slobodu kretanja tako i moguće druženje sa članovima drugih zajednica. Manjinske zajednice se neodlučno integrišu u društvo zbog još uvek nedavnog nasilja i stalnih napada na pripadnike manjinskih zajednica na Kosovu.

U ovom slučaju, utvrdili smo pet mogućih načina za poboljšanje odnosa između zajednica.

◊ **PIS** treba da uspostave više zajedničkih radnih mesta za sve zajednice, kako je to slučaj u Gnjilanu, s obzirom da je želja za integracijom u svim zajednicama mnogo veća ako postoji finansijski interes.

◊ **Omladinske skupštine, UNMIK i PIS** trebaju da organizuju više zajedničkih, otvorenih, kulturnih i sportskih manifestacija, a uz pomoć KFOR-a, UNMIK policije i KPS koji bi prema potrebi osiguravali bezbednost.

◊ **Omladinske skupštine, UNMIK, PIS i mediji** treba da organizuju informativne kampanje da bi podsticali učestvovanje u ovakvim manifestacijama i medijskim kampanjama a da bi se promovisale prednosti multietničke saradnje.

◊ **Omladinske Skupštine i MPNT** treba da sarađuju u organizaciji radnih grupa u školama, a koje će diskutovati o problemu međuetničkih odnosa, i u kojima bi učestvovali opštinski funkcioneri i političari..

◊ **Omladinske Skupštine** će održati karneval radi promovisanja slobode kretanja. Tu će biti muzike, govora i razgovora o prisutnim problemima.

Nedostatak sportskih, kulturnih i prostora za mlade

Kao treći problem koji teško pogađa kosovsku omladinu mi smo identifikovali nedostatak sportskih centara, pozorišta, bioskopa i prostora za opšte omladinske aktivnosti. Ovaj nedostatak oduška za energiju i kreativnost mladih dovodi do uvećanja broja onih koji zloupotrebljavaju droge i alkohol i bave se kriminalom. Do problema je došlo zbog nedostatka

saradnje između opština i omladinaca, koji pate od bolesti zavisnosti, oko dodele budžeta i prostorija potrebnih za ovakve aktivnosti.

◇ **PIS** bi mogle da na čitavom Kosovu primene model kulturne aktivnosti koji je korišćen u Suvoj Reci za Festari manifestaciju, jednonedeljnom festivalu sportskih i kulturnih aktivnosti koje su organizovane uz finansijsku podršku Opštine i drugih sponzora.

◇ **PIS** treba omladinu da uključi u planiranje raspodele sredstava za omladinske aktivnosti opštinskom i centralnom nivou

◇ **Omladinske skupštine** mogu u saradnji sa opštinskim vlastima da organizuju sportska i kulturna dešavanja.

◇ **Omladinske skupštine** mogu da organizuju informativne kampanje o posledicama bolesti zavisnosti.

Nedostatak uključenosti u donošenje odluka

Našu četvrtu brigu predstavlja činjenica da su mladi na Kosovu van procesa donošenja odluka. Oni nisu redovno pozivani na važne diskusije koji utiču na njihove živote i budućnost, ni u svojim školama, univerzitetima, lokalnoj i centralnoj vladi niti u UNMIK-u. Zbog toga se donose zakoni i propisi koji treba da predstavljaju interese mladih, a koji to ne čine.

◇ **Omladinska skupština, omladinski NVO-i, forumi i neformalne omladinske grupe** mogu da osnuju i organizuju savete učenika da bi se učenici podsticali da učestvuju u procesu odlučivanja unutar škola i između njih i PIS. Sastavljati projekte i prikupljati sredstva za ove savete/forume da bi se njihovo funkcionisanje osiguralo.

◇ **Omladinske skupštine i opštinski službenik za informisanje** mogu da održavaju informativne kampanje za mlade da bi oni znali svoja prava i zakone.

◇ **Omladinske NVO** – Održavaju radne grupe za izgradnju kapaciteta da bi se mladi upoznali sa svojim pravima u pogledu postupaka odlučivanja.

◇ **Lokalne PISU** moraju da podstiču i omoguće učestvovanje omladine u sastavljanju opštinskih i centralnog budžeta i smernica da bi se obezbedila raspodela dovoljnih sredstava za omladinske aktivnosti i sprovodili zakoni kojima se predviđa savetovanje sa mladima o ovim pitanjima.

Zatim, opštine treba da podržavaju OSO i da od OSO traže da sastavlja godišnji akcioni plana za povećanje prisustva omladine na opštinskom nivou. Ovaj akcioni plan treba da se sastavlja u bliskoj saradnji sa predstavnicima svih omladinskih grupa.

◇ **Ministarstvo kulture, omladine i sporta (MKOS) i MPNT** moraju da ukinu praksu usvajanja odluka koje se tiču mladih bez prethodnog odobrenja od strane školskih foruma/saveta. Takođe, svako organizovanje aktivnosti mora da bude u saradnji sa mladima da bi se obezbedilo da se

one održavaju u vreme i sa programom koji omladini odgovara.

♦ **MKOS** treba da obezbedi rad kosovskog omladinskog parlamenta a omladinske skupštine bi mogle da imaju aktivnu ulogu u omladinskom parlamentu.

♦ **Međunarodna zajednica** mora ozbiljno da se potruži da utiče na lokalne i centralne PIS da blagovremeno razmotre i uzmu u obzir preporuke i brige mladih. Oni takođe, moraju da obezbede saradnju sa mladima i između omladine i lokalnih vlasti prilikom sastavljanja i sprovođenja svih projekata koji se tiču mladih.

Nedostatak pristupa kvalitetnim školskim prostorijama i ustanovama

Peti problem koji smo utvrdili predstavlja nizak standard školskih objekata i teškoće sa kojima se dobija pristup postojećim. Biblioteke su oskudne, nema dovoljno kabineta, nastavnici nisu motivisani a mesta za upis na fakultetima su ograničena. Zbog ovako niskih standarda studenti ne mogu u praksi da provere svoja stečena teorijska znanja i da ih na ispravan način shvate. Zbog toga je njihova spremnost za život u praktičnom svetu ograničena i nedovoljna. Problemi su nastali zbog politizovanog školskog sistema gde nevezana politička uverenja dolaze u konflikt sa zdravom obrazovnom politikom, što na svim nivoima dovodi do nesprovođenja odgovarajućih zakona o školstvu.

♦ **PILS i UNMIK** mogu da obezbede da se zakon o obrazovanju sprovodi kako je propisano.

♦ **Prosvetni radnici** treba da imaju više slobode da se specijalizuju u svojim pojedinačnim stručnim oblastima i predaju one predmete koje stvarno vole.

♦ **Omladinska skupština** treba da pokrene savete škola u svojim institucijama i da podstiče uspostavljanje istih u drugim institucijama.

♦ **OEBS** može da organizuje kurseve za učenike i radnike o posledicama korupcije, potplaćivanja i politizacije školskog sistema.

♦ **MPNT** može da obezbedi bolje informisanje o tome kako se upisati na fakultet i treba da obezbedi da dodela stipendija bude transparentnija, manje preko veza i otvorenija za one kojima je treba.

Degradacija životne sredine

Šesti od problema koje smo utvrdili sa kojima se omladina Kosova danas suočava jeste pogoršavanje situacije životne sredine, prouzrokovano nezainteresovanošću stanovništva, privrede i institucija. Budućnost životne sredine na Kosovu izgleda sumorno zbog nedostatka svesti građana u vezi ovog problema, neobraćanja ili nedovoljnog obraćanja pažnje lokalnih i central-

nih vlasti za rešenje istog, nedovoljnih investicija u reciklažu, neispravnog sakupljanja otpada, slabog planiranja lokacija fabrika i bespravne izgradnje. Mi moramo da se suočavamo sa greškama starijih generacija i shodno tome predložimo šest načina za poboljšanje situacije.

◇ **Omladinske skupštine, NVO-i, OEBS, Institucije samouprave PISU i mediji** treba da organizuju medijske kampanje (preko TV-a, radio i letaka) obuke/diskusije u grupama o ovim problemima, uz saradnju lokalnih eksperata, o mogućim posledicama, o tome koji se prirodni fenomeni moraju sačuvati i o tome kako građani mogu da pomognu i šta se može postići. Sa više znanja, oni mogu postati deo rešenja i pritiska na vlasti da bi promene bile efikasnije.

◇ **Ministarstvo prosvete, nauke i tehnologije** treba da uključi u plan i program osnovnih škola aspekte životne sredine, kako bi se znanje o toj temi steklo već u mlađem uzrastu. To ne zahteva promenu stavova, već stvaranje istih.

◇ **Omladinske skupštine, NVO-i i članovi lokalnih zajednica** mogu učestvovati i akcijama čišćenja u lokalnim oblastima gde je prirodno bogatstvo oštećeno nelegalnim odlaganjem smeća odn. otpada.

◇ **Privremene institucije samouprave i UNMIK** – treba da usvoje zakone u cilju zaštite zelenih oblasti koje su preostale i životne sredine u celini. Potrebna je posebna zaštita šuma od nelegalne seče i potrebne su dodate procene o stanju životne sredine i uticaju bilo kog većeg industrijskog razvoja na životnu sredinu. Ovi će zakoni imati efekat osveščivanja i osnaživanja onih koji pokušavaju da sprovedu promene.

Rano stupanje u brak

Jedno od sedam utvrđenih pitanja sa kojim se mladi sa Kosova suočavaju danas jeste rano stupanje u brak. Ovaj problem pogađa samo mali broj ljudi, ali je njegov efekat na njih ogroman.

◊ **Policija i opštinski sudovi** treba da se pridržavaju zakona koji postoje kako bi zaštitili mlade od zloupotrebe.

◊ **Centri za socijalnu pomoć i opštinski službenici za ravnopravnost polova** treba da posećuju škole i naširoko obaveštavaju mlade o svojim pravima, postupcima i pomoći koja im je dostupna. Takođe ove institucije treba da daju svoju podršku kroz izgradnju kapaciteta da bi se osposobili da adekvatno odgovore ovom zadatku.

◊ **Omladinske skupštine, MPNT i odeljenje za prosvetu** treba da raspravu o ovim pitanjima sprovodi po školama, medijima i u svim oblastima gde se problem može tretirati, kako bi se podigla svest populacije o ozbiljnosti ovog pitanja.

Obuke

Obuke su glavni deo projekta Omladinske skupštine. Naš je cilj razvijanje veština i izgradnja naših kapacitete radi boljeg razumevanja i predstavljanja svih problema sa kojima se danas suočavamo u javnosti. Mi smo pohađali sledeće kurseve obezbeđene od strane OEBS-ove misije na Kosovu i lokalnih nevladinih organizacija:

- ◊ Zastupanje interesa i tehnike lobiranja
- ◊ Kako planirati i organizovati kampanje
- ◊ Izgradnja tima
- ◊ Opštinske strukture
- ◊ Pisanje i razvoj projekta
- ◊ Upravljanje i rešavanje konflikta
- ◊ Međusobna komunikacija
- ◊ Rešavanje problema
- ◊ Ljudska prava
- ◊ Novinarstvo

Projekti u 2004. i 2005. godini

Da bismo uspeli da u što boljem svetlu predstavimo i ukažemo na određene probleme koje smo utvrdili, mi smo sproveli nekoliko projekata na Kosovu.

Zaoštreni Međuetnički odnosi

Treutno radimo na dokumentarnom filmu na temu slobode kretanja na Kosovu. Konsultant BBC TV stanice iz Velike Britanije nas je obučavao za snimanje i montažu filma. Tokom proteklih šest meseci smo snimali širom Kosova u 11 opština otkrivajući neka bitna pitanja, a sve u cilju promocije slobode kretanja.

Organizovali smo niz kampanja sa ciljem poboljšanja i razvijanja međuetničkih odnosa i tolerancije, uključujući tu i parade po raznim gradovima, priredbe sa folklorom i pesmom, ali i niz debata na temu slobode kretanja na Kosovu. Ovaj projekat je sproveden u Lipljanu, Štimlju i Prizrenu.

Nedostatak sportskih, kulturnih i omladinskih prostorija

Omladinska skupština Dragaša promoviše turizam kroz izradu mape na kojoj su obeležena sva najznačajnija mesta u opštini, prirodni fenomeni i putevi i staze, što će mogućim posetiocima olakšati kretanje kroz region Gore.

Omladinska skupština Dragaša je takođe uspela da preuredi školsko dvorište u Dragašu i organizovala je košarkaški turnir sa 80 učesnika, održanom na dan inauguracije.

Takođe pokušavamo da omogućimo nisko budžetne sportske aktivnosti za mlade na Kosovu kroz razvoj usmerenog društva na Kosovu koje je za sada uspostavljeno u Gnjilanu, Kosovskoj Kamenici i Podujevu i uključilo je preko 100 mladih ljudi.

Nedovoljna uključenost u procese donošenja odluka

Omladinske Skupštine, u saradnji sa opštinskim odeljenjima za obrazovanje i predstavnicima đaćkih veća srednjih škola, organizovale su dvanaest okruglih stolova, radio spotove, jednu TV i osam radio debata, sa ciljem podizanja svesti o postojećim teškoćama da bi se uticalo na poboljšanje kvaliteta obrazovanja u srednjim školama. Do sada ovakve aktivnosti su organizovane u Gnjilanu, Kosovskoj Kamenici, Mitrovici i Vučitrnu.

Bilten objavljen od učenika srednjih škola u Mitrovici bavi se pitanjima prosvete u opštini i uopšte sa pitanjima mladih ljudi školskog doba. Cilj ovog biltena je da se poveća svest o svim pitanjima koji se tiču školske omladine. Do sada je izdato 12 brojeva sa preko 500 primeraka koji su distribuirani učenicima. Ovaj bilten se i dalje objavljuje nazavisno od

fondova OEBS-a a materijalna sredstva potrebna izdavanje biltena se obezbeđuju iz školskih fondova i od novca prikupljnog od prodaje samog biltena.

Članovi omladinske skupštine Vučitrna i Mitrovice su pohađali kurseve sa temama: opštinskih struktura i njihovog funkcionisanja, razvoja projekta i izgradnje mira. Ove obuke se sada dalje prenose od strane omladinske skupštine na oko 300 mladih ljudi svih škola pod nadzorom Karitasa.

Zagađenost životne sredine

Serija od osam kampanja o važnosti pitanja životne sredine preko radio spotova, tri TV debate, postera, biltena, akcije čišćenja osam dana i sa preko postavljenja 200 kanti za smeće sa ciljem održavanja kontinuirane svesti o važnosti vođenja računa održavanja životne sredine. Ovi projekti su sprovedeni u Gnjilanu, Kosovskoj Kamenici, Leposaviću, Podujevu i Suvoj Reci u saradnji sa ostalim omladinskim organizacijama, opštinskim službenicima za omladinu i sa opštinskim javnim preduzećima.

Prevremeni brak

Omladinska Skupština je skrenula pažnju učenika srednjih škola i roditelja na problem prevremenih brakova u opštini Orahovac kroz obuke, debate, jedne TV i dve radio emisije i pripremanjem i emitovanjem kratkog dokumentarnog filma.

Kamp omladinske skupštine

U periodu između 19. i 26. avgusta 2005. treći godišnji kamp Omladinske Skupštine je održan na Žabljaku u Crnoj Gori.

U kampu je učestvovalo preko 250 naših članova uzrasta 16-20 godina iz albanske, aškalijske, bošnjačke, hrvatske, goranske, romske, srpske i turske zajednice.

Sam po sebi kamp je imao dva cilja:

1. Da pruži šansu omladincima iz različitih regiona i etničkih grupa na Kosovu da se susretnu i razviju odnos koji prevazilazi geografske i etničke granice u cilju unapređivanja saradnje između svih Omladinskih skupština
2. Da nam omogući forum za diskusiju o glavnim problemima sa kojim se omladina Kosova suočava i da iznađe preporuke koje su i navedene gore.

Kroz aktivnosti izgradnje tima stvorene su veze između članova iz različitih regiona i etničkih grupa. Snažna prijateljstva i odnosi koji su uspostavljeni tokom rada predstavlja veliki uspeh, ili kako je jedan od naših članova rekao, 'započeli smo kamp sa rukovanjem, ali smo ga završili sa zagrljajima'.

Kako mogu postati član?

Ukoliko imaš između 17 i 30 godina, možeš se prijaviti u članstvo OEBS-a u svom regionu..

Kako mogu pomoći omladinskim skupštinama?

Ako ste opštinski zvaničnik, član lokalne NVO ili javni službenik koji može doprineti jačanju političke ili društvene svesti mladih i ako želite da zajedno raspravljamo o brigama i idejama onda nam se javite. Možete kontaktirati odgovarajuće omladinske skupštine uz pomoć kontakt liste koja se nalazi na poleđini ove brošure, preko lokalnih škola ili putem kontakta sa OEBS-ovom kancelarijom u vašem regionu.

Hvala!

Hvala što ste pročitali ovaj priručnik i nadamo se da ćete nam se javiti uskoro, bilo sa željom da postanete član, bilo kao zvaničnik ili jednostavno kao zainteresovana osoba koja ima nešto što može doprineti poboljšanju života omladine na Kosovu. Pomozite nam da pomognemo sami sebi i svima!

Lista kontakata

Dragaš

OSCE: +381 29 44 200 - Latif

Gnjilane

Jelena Vasić: jelena_vasic_db@yahoo.com

OSCE: +381 280 24 757 - Edmond

Kačanik

OSCE: +381 38 500 162: Jeton Lika

Kamenica:

Community Centre Kamenica: cc_kamenica@yahoo.com

Arta Hoda: artushi15@hotmail.com

Bedri Krasniqi: bedri_2@hotmail.com

OSCE: +381 280 24 757 - Ljubo / Fatmir

Leposaviq:

Bojana: bojanalep@yahoo.com

OSCE +38 28 33 944 - Snežana

Lipljan:

li_youth_assembly@hotmail.com

OSCE: +381 38 581 844 - Pedrag / Berat

Mitrovica

Besart Hajrizi: besarth@hotmail.com

OSCE: +38 28 33 944 i pitaj za Shkendiza

Podujevo:

Fidan Rekalii: rekaliu96@hotmail.com

Kreshnik Hyseni: niku_kh@hotmail.com

OSCE: 381 38 500 162 - Elita

Priština

OSCE: 381 38 500 162 - Ismet

Prizren

OSCE: +381 29 44 200 - Alev

Orahovac

OSCE: + 381 29 76 501 - Art

Suva Reka

Fisnik Shurdhaj: niki_llokumi9@hotmail.com

Besart Lumi: bes_senior@hotmail.com

OSCE: +381 29 44 200 – Salih/Kreshnik

Vučitrn

Beqir Lahu: Beqir_1@hotmail.com

OSCE: +38 28 33 944 - Sevdije

www.youthassemblies.com